

## Javno sukobljavanje tvrtki Valvoline i ExxonMobil

Već je duže vrijeme prisutan javni sukob između velikih proizvođača maziva, tvrtke Valvoline i ExxonMobil. Uzrok tome je stalno oglašavanje tvrtke Valvoline Lubricants u zadnjih nekoliko mjeseci putem interneta i novinskih medija, da njihovo potpuno sintetičko motorno ulje Synpower SAE 5W-30 nudi četiri puta bolju zaštitu od trošenja u odnosu na motorno ulje Mobil 1 5W-30. U dopisu tehničkog direktora tvrtke Valvoline, g. Thomasa Smitha, od 20. studenog 2008., upućenom kupcima i trgovcima, ponovljena je prethodno navedena tvrdnja, a situacija je dodatno uzburkana izjavom kako je testiranje nezavisnog laboratorija pokazalo da motorno ulje Mobil 1 5W-30 ne zadovoljava minimalne zahtjeve specifikacije API SM ili ILSAC GF-4, jer navedeno ulje ne posjeduje odgovarajuća radna svojstva prema zahtjevu Sequence IV A motornog testa trošenja motora. Proizvođači vozila preporučili su potrošačima uporabu samo onih ulja koja udovoljavaju spomenutim minimalnim standardima.

Iako smo upoznati s tvrdnjama tvrtke Valvoline, ExxonMobil stoji iza kvalitete motornog ulja Mobil 1 kao i svih maziva koje proizvodimo, izjavio je za *Lube Report* tvrtkin glasnogovornik Prem Nair. ExxonMobil nije izgubio GF-4 licencije niti za jedan proizvod, a GF-4 licencije za sve odgovarajuće programe maziva su valjane. Gospodin Smith je izjavio kako tvrtka ExxonMobil nije osporila tvrdnje tvrtke Valvoline. „Doveli su u pitanje samo našu tvrdnju vezano za četiri puta bolju zaštitu od trošenja kada smo prvi put izašli u javnost s njom. Od tada smo im dostavili podatke koji pokazuju da postoji zabrinutost za radna svojstva njihovih proizvoda. Učinili smo spomenuto u studenom 2008. i od tada nismo dobili povratnu informaciju od ExxonMobila“, izjavio je. Budući da ExxonMobil osporava našu tvrdnju, primorani smo uvjeriti zainteresirane da je naša tvrdnja potpuno utemeljena, napisao je Smith u dopisu koji u privitku sadrži podatke o kvaliteti i ispitivanjima navedenog motornog ulja (Q&A) radi pružanja dodatnih informacija i podataka. Također je izjavio kako konvencionalna premium motorna ulja tvrtke Valvoline, polusintetičke formulacije motornih ulja DuraBlend, te programi motornih ulja MaxLife i Synpower udovoljavaju i nadilaze zahtjeve specifikacija SM i GF-4. Potpuno sintetička motorna ulja SynPower značajno premašuju zahtjeve motornog testa trošenja Sequence IV A.

Test trošenja motora Sequence IV A temelji se na mjerenju trošenja brijega bregaste osovine (cam lobe) na sustavu koji upravlja radom usisnih i ispušnih ventila (valvetrain) pri niskim temperaturama i maloj obodnoj brzini po minuti (rpms), u uvjetima koji simuliraju prazan hod motora nakon starta i vožnju u gradskom prometu tipa „stani-i-kreni“ (stop-and-go). Gospodin Smith je izjavio kako je tijekom zadnje dvije godine tvrtka Valvoline provela veći broj različitih motornih ispitivanja te angažirala nezavisni laboratorij kako bi usporedila radna svojstva potpuno sintetičkih motornih ulja iz programa SynPower i trenutnog lidera u ovom području motornog sintetičkog ulja Mobil 1 na testu trošenja. Nezavisni laboratorij je ispitivao uzorke gradacije viskoznosti SAE 5W-30 kao najčešće korištene komercijalne gradacije u odnosu na ostale gradacije viskoznosti. Ono o čemu možemo govoriti s obzirom na

podatke dobivene motornim testom Sequence IV A, koji je prihvaćen kao primarni motorni test trošenja u specifikacijama API, ILSAC kao i kod većine sjevernoameričkih i azijskih OEM-a, pokazuju veliku, značajnu prednost potpuno sintetičkog motornog ulja SynPower tvrtke Valvoline, izjavio je Smith.

Tvrđnje iz Valvolina temelje se na rezultatima testiranja, koji pokazuju kako Mobil 1 5W-30 ne udovoljava temeljnim zahtjevima specifikacija API SM i ILSAC GF-4. To znači da motorno ulje Mobil 1 5W-30 ne može zadovoljiti temeljne zahtjeve specifikacija za motorna ulja tvrtki GM, Ford, Chrysler i Honda.

*Izvor: George Gill, 17. prosinac, 2008., Lube Report*

## **Chevronova strategija u proizvodnji baznih ulja Grupe II za Europu**

Zapadna Europa već tradicionalno izbjegava primjenjivati Grupu II baznih ulja. Naime, uobičajena kvaliteta baznih ulja Grupe I prema API klasifikaciji, dovoljno je dobra za većinu maziva. Ukoliko primjena maziva traži viša radna svojstva, proizvođači maziva koriste mješavine baznih ulja Grupe II i Grupe I. Proizvodi koji moraju zadovoljiti još strože zahtjeve za radnim svojstvima mogu koristiti samo bazna ulja Grupe III ili mogu koristiti bazna ulja koja spadaju u grupu IV, polialfaolefine (PAO) ili ostala bazna ulja iz grupe V. Dakle, kao i većina u ostatku svijeta, Zapadna Europa nije previše koristila bazna ulja Grupe II. Spomenuta kategorija uglavnom se koristila na području Sjeverne Amerike i Dalekog istoka, gdje je smješteno 98 % svjetskog kapaciteta za proizvodnju baznih ulja Grupe II. Dio proizvedenih količina baznih ulja Grupe II tijekom zadnjih nekoliko godina plasira se iz Sjeverne Amerike preko oceana do Europe.

Trenutačno jedan proizvođač, rafinerija baznih ulja iz SAD-a, pokušava zadovoljiti povećanu potražnju za baznim uljima Grupe II u Zapadnoj Europi. Tvrtka Chevron odlučila je investirati značajna sredstva u izgradnju postrojenja za proizvodnju baznih ulja Grupe II na području Meksičkog zaljeva u SAD-u. Odluka se temelji na planu izvoza velikih količina, a uprava tvrtke tvrdi da će većina proizvodnje (baznih ulja o.p.) biti isporučena proizvođačima maziva u Europi. Tvrtka je u kolovozu 2008. objavila kako namjerava izgraditi postrojenje s kapacitetom od 1,3 milijuna t/god za proizvodnju baznog ulja Grupe II unutar postojeće rafinerije nafte u Pascagouli, Mississippi. Iako Chevron ne želi otkriti stvarnu visinu investicija, poznato je da je tvrtka GS-Caltex za zajedničko ulaganje sa Chevronom investirala 1,6 milijardi USD u nedavni projekt proizvodnje goriva i baznih ulja u Yeosu, u Južnoj Koreji. Može se pretpostaviti da projekt u Pascagouli nije ništa manji u veličini investicije. Postrojenje za proizvodnju baznih ulja u Pascagouli trenutačno je u izgradnji, a prema planu se puštanje u pogon očekuje tijekom 2011. godine, dok će postrojenje u punoj funkciji biti krajem te godine. Spomenuti projekt je veliki poslovni korak. Tijekom procesa donošenja odluke, tvrtka Chevron morala je razmisliti gdje želi prodavati finalne proizvode (bazna ulja o.p.). U telefonskom intervjuu obavljenom u listopadu 2008. rukovodstvo tvrtke Chevron Global Base Oils iznijelo je strategiju i osnovne detalje projekta. Prema Brent Loku, menadžeru za bazna ulja i razvoj novih poslovanja,

tvrtka Chevron smatra da će biti u stanju isporučiti većinu proizvedenih količina u Europu, jer proizvođači iz Europe neće biti u stanju zadovoljiti povećanu potražnju na tržištu. Chevron već radi na poticanju potražnje za baznim uljima Grupe II na području Europe. Naime, već dvije godine otprema proizvode u Europu, uglavnom iz postrojenja za bazna ulja u Richmondu, Kalifornija i trudi se iskoristiti postojeći lanac opskrbe kao odskočnu dasku za ostvarenje boljeg prodiranja i veće pokrivenosti tržišta u Europi. Kao sljedeću mogućnost tvrtka predviđa da postrojenje u Pascagouli opskrbljuje Europu, te neka odredišta u Srednjoj i Južnoj Americi. Spomenuto povećanje u cjelokupnoj proizvodnji trebalo bi pojačati izvoz iz SAD-a. Gospodin Lok je napomenuo kako je lokacija postrojenja u Pascagouli u Meksičkom zaljevu izrazito povoljna, jer je to glavno mjesto otpreme za izvoz za većinu baznih ulja proizvedenih u SAD-u, što mu daje logističku prednost pred postrojenjem u Richmondu.

Iako tek nedavno objavljena, ideja izgradnje postrojenja u Pascagouli nije nova, barem ne u internim krugovima tvrtke. Gospodin Doug Bea, menadžer za bazna ulja izjavio je kako već godinama surađuje na projektu, a osnovni nacrt projekta napravljen je još oko 1980. g. Naravno, tržište se otada promijenilo kao i strategija koja se prilagodila novim predviđanjima lokalnih (SASD-e) i svjetskih trendova. Samo se jedna temeljna postavka nije promijenila; naime, od početka se namjeravalo proizvoditi bazna ulja Grupe II u novom postrojenju. Alan Outhwaite, menadžer za razvoj poslovanja Chevronovom europskom timu (Chevron's European team) u Velikoj Britaniji, komentirao je da će dodatna proizvodnja iz postrojenja u Pascagouli omogućiti znatno proširenje na europsko tržište. Tvrtka će iskoristiti postojeće skladište i mjesta otpreme u Antwerpenu te se konačno proširiti na područja istočne obale Mediterana, Sjeverne Afrike i Istočne Europe kombinacijom izravnih prodaja i prodaja preko posrednika kao i putem posebnih ugovora o distribuciji. Iako trenutače količine i količine kod ciljanih kupaca koje trebaju biti uvezene u Europu Chevron nije objavio, Alan Outhwaite je izjavio da će gradacije baznih ulja odgovarati postojećoj paleti razina kvalitete europskih maziva. Tvrtka je dobila dopuštenje od nekih proizvođača originalne opreme za neke proizvode formulirane s Grupom II, te dalje nastavlja na proširenju uporabnih dozvola za ovu grupu. Navodno veliki broj proizvođača maziva željno očekuje dolazak drugog izvora baznih ulja, posebno od dobavljača kao što je Chevron koji surađuje sa svim tvrtkama koje proizvode aditive.

Tvrtka Chevron Global Base Oils će se, naravno, susresti s konkurencijom na europskom tržištu. Tvrtka Motiva također izvozi bazna ulja Grupe II u Europu iz postrojenja u Port Arthuru, Texas. Postoji i rastuća lista proizvođača baznih ulja Grupe III s Bliskog istoka i Azije koji planiraju prodaju u Europi. Međutim, s inicijativom stvorenom investicijama u postrojenje u Pascagouli te dugoročnim planovima za gotova maziva, jasno je da tvrtka Chevron namjerava zauzeti značajnu ulogu na tržištu. To bi moglo značiti da bazna ulja Grupe II dobivaju na značenju nakon što su dugo bila zapostavljena na europskom tržištu.

*Izvor: Ray Masson, Lubes'n'Greases, studeni/prosinac 2008.*

## Tvrtka Chevron prodaje djelatnost distribucije u Velikoj Britaniji

Tvrtka GB Oils Ltd. pristala je kupiti dionice distributerskog poslovanja u Velikoj Britaniji, u kolovozu 2008. od tvrtke Chevron u vrijednosti od 21,9 milijuna britanskih funti (28,3 milijuna €). Sklopljeni posao uključuje i prodaju maziva pod brendom Texaco. Kupljeni posao godišnje isporučiti otprilike milijardu litara goriva, loživog ulja (heating oil) i maziva komercijalnim tvrtkama, korisnicima u industriji i poljoprivredi te domaćinstvima, uglavnom iz južne Engleske i Walesa. Prilikom objave kupovine vlasnik tvrtke GB Oils Ltd, irski konglomerat DCC plc, izjavio je kako će spomenute aktivnosti nadopuniti postojeće poslovanje tvrtke DCC Energy, koja obuhvaća i tvrtku GB. „Kupovina Texaco distributerskog poslovanja donijet će značajne dodatne omjere poslu isporučivanja ulja tvrtki DCC u Britaniji i u skladu je sa strategijom tvrtke, vezano za rastuću prisutnost na tržištu“, izjavio je izvršni direktor tvrtke DCC plc Tommy Breen.

Dionice distributerskog poslovanja djeluju pod nekoliko dobro prepoznatljivih trgovačkih imena poput: Vectis Oils, Bates & Hunt, Team Flitwick, OJ Williams i Owen Fuels. Prijenos uključuje dugoročni dogovor o opskrbi koji dopušta tvrtki GB uporabu branda Texaco. Početkom 2008. godine tvrtka Chevron je objavila planove o prestanku uporabe branda Texaco u poslovanju s komercijalnim i industrijskim mazivima na području SAD-a i Kanade. Tvrtka će nastaviti upotrebljavati spomenuto ime na robu široke potrošnje, u maloprodaji te u drugim državama.

*Izvor: Lubes'n'Greases, studeni/prosinac 2008.*

## Tvrtka Puralube gradi postrojenje za preradu rabljenih maziva

Tvrtke Ineos Bamble AS i Puralube Nordic AS sklopile su dogovor o izgradnji rafinerije za proizvodnju baznih ulja tehnologijom ponovne prerade rabljenih maziva na lokaciji tvrtke Ineos u Ronningenu, Bamble, Norveška. Tvrtka Puralube planira uložiti 400 milijuna norveških kruna (47,5 milijuna €) u postrojenje koje će prerađivati otpadna ulja u bazna ulja koja će se koristiti za maziva u transportu i za industrijska maziva. Tvrtka Puralube će izgraditi postrojenje i upravljati njime. Kad se postrojenje pusti u pogon 2010. godine, procjenjuje se da će godišnje proizvoditi 75000 tona niskosumpornih „vodeno bijelih“ baznih ulja visoke viskoznosti. (*water-white lubricant base oil - bazna ulja sa sadržajem zasićenih ugljikovodika od barem 90 mas. %, sadržajem sumpora do najviše 0,03 mas % i indeksom viskoznosti od 80-120, dobivena različitim procesima obrade s vodikom uz katalizator pod kontroliranim povišenim temperaturama iz različitih smjesa ugljikovodika, npr. rabljenih maziva bez sadržaja vode, o. p.*)

„Kao što je slučaj s ostalim lokacijama tvrtke Ineos, privlačenje i uključivanje novih tvrtki - industrija i tehnologija u sustav proizvodnih postrojenja radi proširenja industrijskog clustera dobro se uklapa u strategiju tvrtke. Bamble je bila prioritarna lokacija zbog postojeće infrastrukture i ostalih postrojenja kao što su postrojenja za proizvodnju pare, raspoloživost goriva i ureda,“ izjavio je za *Lube Report* glasnogovornik tvrtke Ineos Richard Longen. Otpadna maziva ulja iz industrije, pomorskog

i kopnenog transporta osigurat će sirovine za novo postrojenje. Otprilike četvrtina potrebnih otpadnih ulja ili 85000 tona godišnje doći će iz Norveške. Ostatak će doći iz ostalih skandinavskih država, Njemačke i Velike Britanije. Tvrtna Puralube Nordic AS je zajedničko ulaganje između tvrtke Norsk Spesialolje AS iz Osla i tvrtke Puralube GmbH. Tvrtna Norsk Spesialolje AS, koja se bavi dobivanjem i preradom otpadnih ulja i onečišćene vode, planira izgraditi skladišni prostor na lokaciji tvrtke Ineos u svrhu prikupljanja ulja za novo postrojenje.

### Shell i dalje najbolji u prodaji maziva

Anglo-nizozemski energetski div, tvrtka Shell, zadržala je poziciju najvećeg svjetskog proizvođača maziva u 2007. godini s 13 % udjela na svjetskom tržištu, prema podacima tvrtke Kline & Co., koja je objavila procjene industrija u srpnju 2008. Prema procjeni navedene tvrtke potražnja za mazivima narasla je za 1,8 %, tj. na 39,3 milijuna metričkih tona u odnosu na 2006. Temeljem iste procjene i prema elaboratu tvrtke Kline „Natjecateljska inteligencija u svjetskoj industriji maziva, 2007.-2017.“, tvrtka Shell izgurala je američkog konkurenta tvrtku ExxonMobil, s nekadašnjeg prvog mjesta na drugo mjesto na svjetskom tržištu, s udjelom od 11 %. Među pet najvećih svjetskih prodavača maziva još ulazi tvrtka BP iz Velike Britanije s 8 %, tvrtka Chevron iz SAD-a sa 6 %, te tvrtka PetroChina s 5 %.

Tablica : 10 najvećih proizvođača maziva u 2007. godini

R. broj	Proizvođač maziva	%, udio na svjetskom tržištu*
1	Shell	13
2	ExxonMobil	11
3	BP	8
4	Chevron	6
5	PetroChina	5
6	Total	4
7	Sinopec	3
8	Idemitsu	2
9	Lukoil	2
10	Fuchs	2

\*39,3 milijuna tona

Tvrtna Kline, sa sjedištem u Little Falls, N.J., SAD, predviđela je sporu stopu daljnjeg rasta svjetske potražnje, uz napomenu da će taj trend varirati između regija. „Racionalna u količini potrošnje, Azija će biti pokretač rasta u budućnosti, a posebno Kina i Indija, u odnosu na očekivani pad potražnje u Zapadnoj Europi te stagnaciju u Sjevernoj Americi,“ izjavio je Geeta Agashe, potpredsjednik za energetska istraživanja u tvrtki Kline. Spomenuti elaborat također predviđa snažan rast potražnje za sintetičkim i polusintetičkim finalnim mazivima, čak i u regijama poput Sjeverne Amerike, gdje je sveopći trend rasta u stagnaciji.

Priredili Robert Mandaković, Silva Mandaković